

בבא קמא ל"ב

משנה

זה בא בחביתו וזה בא בקורתו, אם בעל הקורה ובעל החבית פגעו זה בזה שניהם פטורים, מפני שלשניהם יש רשות להלך ברשות הרבים. היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון, נשברה חבית בקורה פטור בעל הקורה, ואם עמד בעל קורה חייב, ואם אמר לבעל חבית עמוד פטור. היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה פטור בעל הקורה ואם עמד בעל חבית פטור ואם אמר לבעל קורה עמוד חייב. וכן הדין כשזה בא בנרו וזה בא בפשתנו.

גמרא

המזיק את אשתו בתשמיש חייב שאל רבה בר נתן את רב הונא, מה הדין בבעל שהזיק את אשתו בתשמיש, האם פטור כיון שעושה ברשות, או שחייב כיון שהיה צריך להשגיח ולהזהר שלא להזיק. ואמר רב הונא, שנינו את הדבר במשנה, זה בא בחביתו וזה בא בקורתו נשברה כדו של זה בקורתו של זה פטור, שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך. אמר רבא הדבר ק"ו, מה יער שזה נכנס לרשותו וזה נכנס לרשותו, נעשה כמי שנכנס לרשות חברו וחייב. זה שנכנס לרשות חברו קל וחומר שחייב. אלא המשנה אומרת פטור שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך, ושניהם שווים בשבירת החבית! אבל הבעל הוא שעשה מעשה, והאשה לא השתתפה בגרימת הנזק, והמזיק את אשתו בתשמיש חייב. ואין להקשות ממה שלומדים מהכתוב: "וּנְכַרְתוּ הַנְּפֹשׁוֹת הָעֹשֶׂת מִקָּרֵב עִמָּם" שהנואף והנואפת בכרת. ששניהם נהנים, אבל רק האיש עושה מעשה?²

ר"ל אמר שתי פרות ברה"ר בעטה מהלכת אמר ריש לקיש, שתי פרות שנמצאות ברבוצה פטור רבוצה במהלכת חייב ברשות הרבים אחת רבוצה ואחת מהלכת, אם המהלכת בעטה ברבוצה פטורה, מפני שאין לה רשות לרבוץ ברשות הרבים. ואם הרבוצה בעטה במהלכת, חייבת. ולכאורה יש ראייה לכך ממה ששנינו, היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון, נשברה חבית בקורה פטור בעל הקורה, ואם עמד בעל קורה חייב. והרי המקרה דומה לרבוצה שבעטה במהלכת. דוחה הגמרא, והאם רק יש צורך בסיוע לדבריו, הרי יש מכאן קושיא על ריש לקיש, שהוא אמר שאם הרבוצה בעטה במהלכת חייב, אבל אם המהלכת הוזקה ממילא

1 שגם בעל החבית סייע בשבירתה. רש"י ותוס'. והמשנה אומרת שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך למעט כשבעל הקורה רץ ובעל החבית מהלך שבעל הקורה חייב. מפני שאדם שנושא קורה אינו צריך לרוץ ברה"ר. או שנאמר שהמשנה שפוטרת בזה רץ וזה מהלך מדברת בע"ש. או שהמשנה באה למעט שבמקום שאין רשות לבעל הקורה להלך בעל החבית אינו צריך להזהר ממנו, ובעל הקורה חייב. תוס'.

2 ולענין חטאת ומלקות גם האשה חייבת מפני שהתורה החשיבה את ההנאה כמעשה. תוס'.

פטור. והרי במשנה בעל הקורה שעמד חייב, אפילו שהנזק נעשה ממילא? עונה הגמרא, המשנה מדברת כשבעל הקורה עמד עם הקורה כשלד³ כששני ראשי הקורה נמצאים בשני צדי הדרך וחוסמים אותה וריש לקיש מדבר כשהפרה רבצה כדרכה, ואם לא בעטה במהלכת אינו חייב משום שהיתה צריכה לעבור בצד השני של הדרך.⁴

הסיפא היא כשהלך כדרכו ולמהלכת יש אלא יש ראייה לר"ל מהסיפא, היה בעל חבית רשות להלך אבל לא לבעוט ברבוצה ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה פטור בעל הקורה ואם עמד בעל חבית פטור. והרי מקרה זה שבו בעל הקורה נתקל בחבית ושברה דומה לפרה מהלכת שבעטה ברבוצה⁵, ואם בעל הקורה פטור גם הפרה המהלכת פטורה. דוחה הגמרא שאין מכאן ראייה, מפני שהמשנה מדברת כשבעל הקורה מהלך כדרכו. אבל יתכן שבעל הפרה המהלכת שבעטה ברבוצה חייב, מפני שיש לפרה המהלכת רשות ללכת על הרבוצה, ואין לה רשות לבעוט בה.

משנה

שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהן רצים, בין אם אחד הוזק או שניהם הוזקו זה על ידי זה שלא בכוונה⁶, שניהם פטורים.

גמרא

אומרת הגמרא, שלכאורה המשנה שאומרת שהרץ ברשות הרבים שהזיק פטור, אינה כאיסי בן יהודה שאומר בברייתא שהרץ ברשות הרבים והזיק חייב משום שהוא משונה. ואיסי בן יהודה מודה ברץ בערב שבת בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות.

ר"י אמר הלכה כאיסי ב"י והמשנה היא בע"ש ביה"ש ואמר רבי יוחנן, הלכה כאיסי בן יהודה. שואלת הגמרא והרי רבי יוחנן סובר שהלכה כסתם משנה?

מתרצת הגמרא, המשנה היא באדם שרץ בע"ש בין השמשות, שרץ ברשות. והראיה שהמשנה מדברת בערב שבת בין השמשות ממה שאומרת המשנה 'או שהיו שניהן רצים פטורים', ואם כשאחד רץ הוא פטור, למרות שאין לו רשות לרוץ, כל שכן שכששניהם רצים הם פטורים! אלא אם אחד רץ בערב שבת בין

3 אבל בקדרים מחייבים את הראשון כשהשני נתקל בראשון אפ' שהוא לא מונח לרוחב כל הדרך כשלד, מפני שכשנפל השני אינו רואה אותו ואינו יכול לומר לו שהיה צריך ללכת בדרך אחרת. תוס'.

4 אבל אם הפרה המהלכת הלכה על הרבוצה פטור משום שהוא רגל ברשות הרבים, וגם על הבעיטה אינו חייב משום שכל המשנה טבא אחר ושינה פטור. תוס'.

5 התוס' שואל מה ההו"א האם גם אם שבר את החבית בכוונה פטור! וי"ל שהגמרא חשבה שכמו שבמשנה בעל הקורה פטור משום שבעל החבית גורם בעמידתו לנזק, שהוא אינו צריך להזהר שמא בעל החבית יעמוד. ובעל הפרה אינו צריך להזהר שמא פרה תרבוץ ברשות הרבים ופרתו תבעט בה. והפרה הרבוצה גרמה לפרתו שתבעט. ומתרצים שהרביצה אינה סיבה לבעיטה אלא רק שתלך עליה. תוס'.

6 תוס', וכן מביא בהגהות הב"ח את הרש"י בדף מ"ח ע"ב אבל אם הוזק בכוונה חייב.

השמשות והאחר מהלך, הריץ פטור משום שריץ ברשות. ובחול אם אחד ריץ ואחד מהלך חייב, שניהם רצים פטורים.

ומהי הרשות לרוץ בערב שבת ברשות הרבים? ואומרת הגמרא כרבי חנינא שהיה אומר בשעת כניסת השבת, בואו נצא לקרא כלה המלכה. כאדם שיוצא ומקבל את פני המלך. ויש אומרים שהיה אומר, לקראת שבת כלה המלכה. ורבי ינאי היה מתעטף ועומד ואומר בואי כלה בואי כלה.

משנה

המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, או שביקע ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד⁷, או שביקע ברשות היחיד שלו והזיק ברשות היחיד של אחר, חייב.

גמרא

המתניז חייב לא רק כשהתיז לרה"ר שמצויים בה רבים מבארת הגמרא, הטעם שהמשנה אומרת את הדין בשלשת המקרים, שאם היתה אומרת שהמבקע

ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים חייב, היינו אומרים שהוא חייב משום שברשות הרבים מצויים אנשים רבים והוא היה צריך להשגיח שלא יתיז לרשות הרבים. אבל המבקע ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד פטור, מפני שברשות היחיד אין מצויים אנשים רבים. ואם המשנה היתה אומרת שהמבקע ברשות הרבים והזיק ברשות היחיד חייב, היינו אומרים שהוא חייב מפני שמתחילה הוא עשה שלא ברשות. אבל המבקע ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים, שיש לו רשות לעשות כן ברשותו פטור. ואם המשנה היתה אומרת ששני אלו חייבים היינו אומרים שהם חייבים זה משום שברשות הרבים מצויים רבים, וזה משום שעשה שלא ברשות. אבל המבקע ברשות היחיד שלו שעשה ברשות והזיק ברשות של אחר, שלא מצויים בה רבים ועשה ברשות פטור. ומשמיעה המשנה שהוא חייב, מפני שהיה צריך להשגיח שלא יתיז לרשות של אחר.

הנכנס לחנות של נגר שלא ברשות פטור תנו רבנן, הנכנס לחנות של נגר שלא נכנס ברשות חייב בד' דברים ופטור מגלות

נכנס ברשות חייב. ואמר רבי יוסי בר חנינא, שהוא חייב בארבעה דברים ופטור מגלות. שדווקא ביער חייב גלות, לפי שהיער הוא מקום הרבים ויש לכל אחד מהם רשות, אבל כאן הוא נכנס לרשותו של הנגר.

מפני שהוא שוגג קרוב למידד הקשה רבא⁹, הרי הדבר קל וחומר, אם בשני אנשים שנכנסו ליער שאף אחד מהם נוטל רשות מחברו כדי

7 לפי התיקון בהגהות הב"ח על פי הגמרא.

8 לרש"י הגרסא היא ומת, ופטור מגלות. התוס' אומר שלא גורסים ומת, שהרי הגמרא מעמידה לענין ארבעה דברים.

9 בהגהות הב"ח מגיה רבה במקום רבה.

להכנס, אם האחד נהרג על ידי חברו נעשה כמו שנכנס לדעת חברו וגולה. הנכנס לחנותו של נגר שנכנס לדעת חברו¹⁰, עם נטילת רשות מחברו, קל וחומר שאם נהרג על ידי הנגר הנגר גולה? אלא אמר רבא שפטור מגלות מפני שהגלות אינה מספיקה לו¹¹. וטעמו של רבי יוסי ברבי יהודה הוא משום שהוא 'שוגג קרוב למזיד'!

הוסיף לו רצועה ומת הרי זה והקשה רבא ממה ששנינו, הוסיף לו רצועה אחת ומת תחת ידו הרי זה גולה. והרי הוא 'שוגג קרוב

למזיד', שהיה צריך להעלות בדעתו שיש אנשים שמתים כשמכים אותם מכה נוספת. ואמר רב שימי מנהרדעא שמדובר כשטעה במספר המלקות. ורבא הכאו בסנדלו ואמר האם שליח בית דין שמלקה הוא המונה, הרי הגדול שבדיינים קורא: "וְהִפְלֵא ה' אֶת מַכּוֹתַי וְאֶת מְכוֹת זַרְעִי וכו'", השני מונה את המלקות, והשלישי אומר הכהו? אלא אמר רב שימי מנהרדעא, מדובר כשהדיין טעה במספר המלקות, ושליח בית דין שהכאו ומת גולה.

הזורק את האבן לרה"ר והרג הרי שואלת הגמרא ממה ששנינו, הזורק את האבן זהה גולה בסותר כתלו לאשפה לרשות הרבים והרג הרי זה גולה, והרי היה לו להעלות בדעתו שאנשים הולכים ברשות הרבים, והוא 'שוגג קרוב למזיד'? אמר רב שמואל בר יצחק בסותר את כתלו בלילה. שואלת הגמרא, גם הסותר את כתלו בלילה צריך להשגיח שלא יפגע באיש? ואם נאמר שסותר את ביתו ביום לאשפה, מדוע הוא גולה, הרי אם רבים מצויים באשפה הוא מזיד, ואם לא מצויים שם רבים הוא אנוס? אמר רב פפא, מדובר באשפה שהדרך להפנות בלילה ולא ביום, ויש לפעמים אנשים שנפנים בה ביום בדרך מקרה. ואם אדם נפגע ומת כסותר את הכותל ביום הוא גולה, כיון שאנשים אינם רגילים להפנות בה ביום אינו מזיד, וכיון שלפעמים אנשים נפנים בה ביום אינו אנוס.

ורב פפא שנה משמו של רבא את דברי רבי יוסי בר יהודה על הרישא, הנכנס לחנות של נגר שלא ברשות ונתזה בקעת וטפחה בפניו ומת פטור. ואמר רבי יוסי בר חנינא שהוא חייב בארבעה דברים, כיון שראה שהוא נכנס היה צריך להשגיח שלא יפגע בו¹², ופטור מגלות. מי ששנה את דבריו על הסיפא בנכנס לחנותו ברשות ומת על ידי בקעת שהנגר פטור מגלות, מפני שאינו דומה ליער. כל שכן

10 משמע שראה שהוא נכנס, והוא פטור מארבעה דברים אבל חייב בנוק, כיון שראה שהוא נכנס. תוס'.

11 לא קשה ממה ששנינו במכות הזורק אבן לחצרו והרג אם יש לו רשות להכנס גולה. מפני ששם מדובר בשואל או שוכר דרך ונכנס בכל שעה שירצה. וכאן מדובר כששאל רשות להכנס לפי שעה, ואינו גולה משום שהוא קרוב למזיד. מפני שהיה צריך להעלות בדעתו שיכנס מיד. תוס'

12 רש"י וריב"א הקשה אם ראה שנכנס היה צריך להתחייב גלות אפ' שלא נתן לו רשות להכנס, כמו שבשוליה של נפח אומרים שבאחר שנתנו לו רשות להכנס הנפח היה חייב גלות. וי"ל שבנפח שנתן רשות להכנס מתחילה הוא דומה ליער כיון צריך לחשוש שמא לא יצא אפ' כשהזוירו לצאת. וכאן שנכנס מתחילה ללא רשות אינו דומה ליער, כיון שאינו צריך לחשוש שלא יצא אחרי שהזוירו לצאת. תוס'.



שברישא שנכנס שלא ברשות הנגר פטור מגלות¹³. ומי ששנאם על הרישא אבל בסיפא כיון שנכנס ברשות הנגר חייב גלות¹⁴.

שולית הנפח שנכנס לחנותו ונתזו נצוצות ומת רבו פטור שואלת הגמרא, האם הנגר חייב גלות, הרי שנינו בברייתא הנכנס לחנותו של נפח ונתזו נצוצות וטפחו על פניו ומת פטור ואפילו נכנס ברשות? עונה הגמרא, מדובר בשוליה של הנפח שרבו אומר לו לצאת ואינו יוצא. שואלת הגמרא האם משום שאינו שומע בקולו הוא ראוי למות? עונה הגמרא, מדובר שרבו הפציר בו שיצא והוא לא יצא. ורבו שהיה סבור שהוא שמע בקולו ויצא, כיון שאימתו של רבו מוטלת עליו, ולכן הנפח פטור מגלות.

שנה רב זביד משם רבא את דברי רבי יוסי בר חנינא על מה ששנינו שלומדים מהכתוב ברוצח בשגגה: "וּמָצָא אֶת רֵעֵהוּ וְמָת" פרט לממציא את עצמו. מכאן אמר רבי אליעזר בן יעקב מי שיצאה אבן מתחת ידו ואחר הוציא באחר את ראשו והאבן פגעה בו פטור מגלות. ואמר רבי יוסי בר חנינא שהוא פטור מגלות וחייב בארבעה דברים¹⁵. מי ששנה את דברי רבי יוסי בר חנינא על דין זה כל שכן ששנה אותם גם על הדין הקודם בנכנס לחנותו של נגר, שראה שנכנס לחנותו והיה צריך להשגיח שלא יזיק לו. אבל מי ששנה את דבריו על הדינים הקודמים מודה שבמקרה זה הוא פטור לגמרי.

13 משמע שהרישא יותר קרובה לאונס מהסיפא. וקשה אם הוא פטור מגלות מחמת האונס כ"ש שצריך להפטר מד' דברים, כמו בהכיר בה ושכחה!. וי"ל שאינו פטור מגלות מחמת אונס אלא משום שאינו דומה ליער. תוס'.

14 הגמרא במסכת מכות ששואלת על המשנה הרי הוא מזיד ומתרצת בסותר כותלו, סומכת על מה שפוטרים כאן קרוב למזיד מגלות. ואינה כמי ששנה את דברי רבי יוסי בר יהודה על הרישא. תוס'.

15 ואינו דומה למה ששנינו בדף כ"ו בהיו תחתיו כרים וכסתות שפטור, מפני שאינו צריך לחשוב שיסלקו אותם. תוס'.

